

**A**lter alterius onera portate et sic  
adimplebitis legem Christi. Nam si quis  
existimat se aliquid esse cum nihil sit  
ipse se seducit. Opus autem suum proleat  
unusquisque et sic in semetipso tamen  
gloriam habebit et non in altero. Unus  
quisque enim onus suum portabit. Com-  
municet autem is qui catechizat ver-  
bo ei qui se catechizat in omnibus bonis.  
Nolite errare. Deus non irridetur.  
Que enim seminauerit homo hec et me-  
tet. Qui enim seminat in carne sua  
de carne et metet corruptionem. Qui  
autem seminat in spiritu de spiritu metet  
vitam eternam. Bonum autem facientes  
non deficiamus. Tempore ei suo metemus  
non deficientes. Ergo dum tempus habe-  
mus opemur bonum ad omnes. Maxime  
autem ad domesticos fidei. Videte quod  
liber litteris scripsi vobis mea ma-  
nu. Quicumque enim voluit placere in  
carne hominum cogunt vos circumcidi  
tamen ut crucis Christi persecutionem non  
patiantur. Neque ei qui circumcidunt  
legem custodiunt. Sed voluit vos circu-  
cidi ut in carne vestra glorientur. Mi-  
hi autem absit gloriari nisi in cruce  
domini nostri Iesu Christi per quem in mun-  
dus crucifixus est et ego mundo.  
In Christo enim Iesu neque circumcisio ali-  
quid valet neque preputium. Sed nova  
creatura. Et quicumque hanc regulam  
secuti fuerint. Pax super illos et mise-  
ricordia et super israel dei. De cete-  
ro nemo in molestus sit. Ego enim  
stigmata domini Iesu in corpore meo  
porto. Gratia domini nostri Iesu  
Christi cum spiritu vestro fratres amen.

**E**xPLICIT epistola ad Gala-  
thas. Incipit argumentum  
in epistolam ad Ephesios.

**E**phesii sunt asyami. Hii  
accepto verbo veritatis  
perseveraverunt in fide. Nos  
collaudat apostolus scribens  
eis a roma de carcere per tichicum  
dyaconem.

**E**xPLICIT argumentum. Inci-  
pit epistola ad Ephesios.

**P**aulus apostolus Christi  
Iesu per voluntatem dei  
omnibus sanctis qui sunt  
ephesii et fidelibus in  
Christo Iesu. Gratia vobis  
et pax a deo patre nostro et domino Iesu  
Christo. Benedictus deus et pater domini  
nostri Iesu Christi qui benedixit nos in omni  
benedictione spirituali in celestibus  
in Christo sicut elegit nos in ipso ante  
mundi constitutionem ut eum sancti  
et immaculati in conspectu eius in cari-  
tate. Qui predestinavit nos in adop-  
tione filiorum per Iesum Christum in ipsum  
secundum propositum voluntatis sue in lau-  
de glorie gratie sue in qua gratifi-  
cavit nos in dilecto filio suo in quo  
habemus redemptionem per sanguinem  
eius remissionem peccatorum secundum divi-  
tias gratie eius que superabundavit  
in nobis in omni sapientia et prudentia  
ut notum faceret nobis sacramentum  
voluntatis sue secundum bene placitum  
eius quod proposuit in eo in dispensatione  
ne plenitudinis temporis instaurare  
omnia in Christo que in celis et que in terra  
sunt in ipso. In quo etiam et nos sorte-  
re vocati sumus. Predestinati secundum pro-  
positum eius qui operatur omnia secundum consilium  
voluntatis sue ut simus in laude  
glorie eius nos qui ante speramus  
in Christo. In quo et vos cum audissetis  
verbum veritatis evangelium salutis



vestre in quo et credentes signati  
estis spiritu promissionis sancto qui  
est pignus hereditatis nostre in re  
demptione acquisitionis in laudem  
glorie ipsius. Propterea et ego au  
diens fidem vestram que est in christo ihesu  
et dilectionem in omnes sanctos: non  
cesso gratias agens pro vobis memoria  
vestri faciens in orationibus meis:  
ut deus domini nostri ihesu christi pater glorie  
det vobis spiritum sapientie et revelatio  
nis in agnitionem eius illuminatos  
oculos cordis vestri ut sciatis quod  
sit spes vocacionis eius et que diuinitie  
glorie hereditatis eius in sanctis et  
quod sit supereminens magnitudo vir  
tutis eius in nos quod credidimus secundum  
operationem potentie virtutis eius quam  
operatus est in christo: suscitans illum a  
mortuis et constituens ad dexteram  
suam in celestibus supra omnem princi  
patum et potestatem et virtutem et domi  
nacionem et omne nomen quod nominatur  
non solum in hoc seculo sed etiam in futu  
ro et omnia subiecit sub pedibus eius.  
Et ipsum dedit caput supra omnes  
ecclesias que est corpus ipsius et pleni  
tudo eius quod omnia in omnibus adimplet.

**E**t vos cum essetis mortui in  
quibus aliquando ambulastis: secundum  
seculum mundi huius. secundum principem pote  
statis aeris huius. spiritus qui nunc ope  
ratur in filios diffidentie in quibus et  
nos omnes aliquando uersati sumus in  
desiderijs carnis nostre fatientes  
voluntatem carnis et cogitationum et  
eramur natura filij ire sicut et cetel  
Deus autem qui diues est in misericor  
dia propter nimiam caritatem suam qua di  
lexit nos et cum essemus mortui pecca  
tis uiuificauit nos christo cuius gratia

estis saluati et resuscitati et conse  
dere fecit in celestibus in christo ihesu ut  
ostenderet in seculum superuentibus  
abundantes diuitias gratie sue in  
bonitate super nos in christo ihesu. Gra  
tia enim estis saluati per fidem et hoc non  
ex uerbis Dei enim donum est: non ex ope  
ribus ut ne quis gloriaretur. Ipse enim  
sumus factus creati in christo ihesu in  
operibus bonis que preparauit deus  
ut in illis ambulemus. Propter quod  
memores estote quod aliquando uos era  
tis gentes in carne qui dicebami  
ni preputium ab ea que dicitur circū  
cisio in carne manufacta quam eratis  
illo in tempore sine christo alienati a  
conuersatione israel et hospites testa  
mento: promissionis spem non ha  
bentes et sine deo in hoc mundo. Nunc  
autem in christo ihesu uos qui aliquando era  
tis longe facti estis prope in sanguine  
christi. Ipse enim est pax nostra qui fecit utra  
que unum et medium parietem macerie  
soluens inimicitias in carne sua: le  
gem mandatorum decretis euacuans ut  
duos condat in semetipsum in unum  
nouum hominem faciens pacem: ut reconc  
liet ambos in uno corpore deo per cru  
cem interficiens inimicitias in semet  
ipso et ueniens euangelizauit pacem  
uobis qui longe fuistis et pax huius  
qui prope. quoniam per ipsum suum huiusmodi accessum  
ambo in uno spiritu ad patrem. Ergo  
iam non estis hospites et aduene si  
estis ciues sanctorum et domestici dei  
superedificati super fundamentum apo  
stolorum et prophetarum ipso summo angu  
lari lapide christo ihesu in quo om  
nis edificatio constructa crescit in  
templum sanctum in domino. In  
quo et uos coedificamini in habita  
culum dei in spiritu sancto. **Ca. iij.**



**H**uius rei gratia ego paulus vinctus  
 christi ihesu pro vobis gentibus  
 si tunc audistis dispensationem gratie  
 dei que data est mihi in vobis. quam  
 secundum reuelationem notum in factum est  
 sacramentum sicut supra scripsi in  
 breui. put potestis legentes intelli  
 gere prudentiam meam in ministerio  
 christi. quod alijs generationibus non est  
 agnitus filiis hominum. sicut nunc  
 reuelatum est sanctis apostolis eius et prophete  
 tis in spiritu. esse gentes coheredes et  
 corporales et opticipes promissionis  
 eius in christo ihesu per euangelium. cuius  
 factus sum ego minister secundum donum  
 gratie dei que data est mihi secundum ope  
 rationem virtutis eius. Mihi enim omni  
 sanctorum minimo data est gratia hec.  
 in gentibus euangelizare inuestiga  
 biles diuitias christi et illuminare  
 oes que sit dispensatio sacramenti  
 absconditi a seculis in deo qui omnia  
 creauit. ut innotescat principibus et  
 potestatibus in celestibus per ecclesiam  
 multiformis sapientia dei secundum pre  
 sentiam in seculo. quare fecit in christo  
 ihesu domino nostro. In qua habemus fidu  
 tiam et accessum in confidentia per fidem  
 eius. Propter quod peto ne deficiatis  
 in tribulationibus meis pro vobis que est  
 gloria vestra. Vnde rei gratia flecto  
 genua mea ad patres domini nostri  
 ihesu christi ex quo omnis paternitas in  
 celis et in terra nominatur. ut det vo  
 bis secundum diuitias glorie sue virtutem  
 corroborari per spiritum eius in interio  
 ri homine christum habitare per fidem in cor  
 dibus vestris. in caritate radicati et  
 fundati ut possitis comprehendere cum  
 omnibus sanctis que sit latitudo et  
 longitudo et sublimitas et profundum  
 Scire etiam supereminetis scientie cari

tate christi ut impleamini in omni ple  
 nitudine dei. Et autem qui potens est  
 omnia facere superabundanter quam peti  
 mus aut intelligimus secundum virtutes  
 que operatur in nobis. ipsi gloria in  
 ecclesia et in christo ihesu in omnes generationes  
 seculi seculorum amen. Ca. iij.

**O**bscuro itaque vos ego vinctus  
 in domino. ut digne ambuletis  
 vocatione qua vocati estis cum omni  
 humilitate et mansuetudine. cum pa  
 tientia supportantes inuicem in cari  
 tate. solliciti seruare unitatem spiritus  
 in vinculo pacis. Vnum corpus. vnum  
 spiritus. sicut vocati estis in vna spe  
 vocationis vestre. Vnum dominus. vna  
 fides. vnum baptismus. Vnus deus  
 et pater omnium qui super omnes et per omnia et  
 in omnibus nobis. Vnicuique autem  
 nostrum data est gratia secundum mensuram  
 donacionis christi. Propter quod dicit. Asce  
 dens in altum captiuam duxit captiui  
 tatem. dedit dona hominibus. Quod autem  
 ascendit. quod est mihi quod et descendit  
 primum in inferiores partes terre. Qui  
 descendit ipse est et qui ascendit super  
 omnes celos ut adimpleret omnia. Et  
 ipse debet quosdam quidem apostolos. quos  
 dam autem prophetas. alias vero eu  
 gelistas. alios autem pastores et do  
 ctores ad consummationem sanctorum in  
 opere ministerij in edificatione ne cor  
 poris christi. donec occurrant omnes in  
 unitate fidei et agnitionis filij dei  
 in vix perfectum in mensuram etatis ple  
 nitudinis christi. ut iam non simus paru  
 li fluctuantes et circumferamur omni  
 vento doctrine in nequitia hominum  
 in astutia ad circouentionem erro  
 ris Veritate autem facientes in cari  
 tate crescimus in illo per omnia qui est  
 caput christus. ex quo totum corpus



opacū a onerū p omne iūcturaz  
subministraōis scdm opatiōem  
in mēsuraz vniuscuiusqz membri  
augmentū corpīs facit in edifica  
tiōe sui in caritate. **H**oc igit dīco  
a testificor in dño: ut iam nō am  
buletis sicut a gētes ambulant i  
vanitate sēsus sui tenebris obscu  
ratur; hñtes intellectuz; alienati a  
vita dei p ignorantia que ē in ill  
ppter cecitatez cordis ipōz qui de  
sperātes semetipōs tradiderūt im  
pudicitie in opacōez immūditie  
ois in auaritiā. **V**os aut non ita  
didicistis xp̄m. si tñ illū audistis  
a in ipō edo di estis sicut ē veritas  
in ihu deponere vos scdm p̄stinā  
ouerlationē veterē hominē q cor  
rūpit scdm desideria erroris. **R**eno  
uamini aut spū mētis vestre a in  
duite nouū hoīem q scōz deū crea  
tus ē in iustitia a sanctitate verita  
tis. **P**ropt qd deponētes menda  
tiū loq̄mini veritatez; vnusquisqz  
cū primo suo. qm sum⁹ iuicez mē  
bra. **I**ra scimini et nolite peccare.  
**S**ol nō occidat sup iracūdiā vrāz  
**N**olite locū dare dyabolo. **Q**ui fu  
rabat iam nō furef. magis autē  
laboret op ādo manib⁹ suis qd bo  
nū ē: ut habeat vñ tribuat neces  
sitate patienti. **O**is sermo malus  
ex ore vō nō p̄cedat. s; si quis bo  
n⁹ ad edificacōez fidei ut det grāz  
audiētib⁹. **E**t nolite tristatē spm̄  
sācū di in q signati estis in die re  
dēpōis. **O**is amaritudo a ira a in  
dignacō a clamor a blasphemia  
tollat a vobis cum omni malitia.  
**E**stote autem inuicē benigni: mise  
ricordes donantes inuicēz sicut et  
de⁹ in xpō donauit vob. **CA. v.**

**E**stote ergo imitatores dei sic  
filij carissimi a ambulate in  
dilectione sicut a xp̄s dilexit nos  
a tradidit semetipm p nob obla  
tiōe a hostiā deo in odorez suau  
tatis. **F**ornicatio aut a ois immū  
ditia aut auaritia nec noiet in vo  
bis sicut decet sādos. aut turpitu  
do a stultiloquiuz aut scurrilitas  
q ad rem nō p̄tinet. s; magis gra  
tiarū actio. **H**oc em scito te intelli  
gētes q ois fornicator aut imū  
dus a auarus qd ē ydolōrū serui  
tus nō habet hereditatē in regno  
xp̄i a dei. **N**emo vos seducat iam  
b⁹ verb. ppter hec em venit ira di  
in filios diffidentie. **N**olite g effici  
pātipces eoz. **E**ratīs em aliqñ te  
nebre. nūc autē lux in dño ut filij  
lucis ambulate. **F**rudus ei lucis  
ē in oī bonitate a iustitia et verita  
te. **P**robātes quid sit bñplacitū  
deo a nolite cōmunicare opib⁹ in  
fructuosis tenebrarū. magis aut  
red arguite. **Q**ue ei in occulto fiūt  
ab ip̄is: turpe ē a dicere. **O**ia autē  
q arguunt a lumine manifestātur.  
**O**mne em qd manifestat: lumē ē  
**P**ropt qd dicit. **S**urge q dormis  
a exurge a mortuis a illuminabit  
tibi xp̄s. **V**idete itaqz fratres quō  
caute ambuletis nō quasi inspiē  
tes s; ut sapientes: redimētes tem  
p⁹ qm dies mali sunt. **P**ropterea  
nolite fieri imprudētes. s; intelligētes  
q sit voluntas dei. **E**t nolite inebri  
ari vino in quo ē luxuria. s; imple  
mini spūscō loquentes vobismet  
ip̄is i psalmis p̄mnis a cāticis spi  
ritualib⁹ cātātes a psallētes i cordi  
b⁹ vñs dño: grās agētes sp p om̄  
b⁹ i noie dñi nū ihu xp̄i dō a p̄i.



**S**ubieci inuicē in timore xp̄i. Mulieres viris suis subdite sint sicut dñō. qm̄ vir caput ē mulieris sic xp̄s caput est eccl̄ie ip̄e saluator corp̄is ei⁹. **S**ed sicut eccl̄ia subiecta est xp̄o ita et mulieres viris suis i oib⁹. **V**iri diligite vxores vestras sicut et xp̄us dilexit eccl̄iam et seip̄m tradidit p̄ ea ut illas s̄cificaret mūdans eas lauacio aque in verbo vite. ut exhibēt ip̄e sibi gloriosas eccl̄iam nō h̄ntem maculas aut rugas aut aliqd̄ h̄mōi. sed ut sit sancta et imaculata. **I**ta et viri dñt diligere vxores suas ut corpora sua. **Q**ui suā vxorē diligit seip̄m diligit. **N**emo em̄ vnq̄ carnē suā odio habuit. s̄ nutrit et fouet eā sicut et crist⁹ eccl̄iam. q̄ membra sum⁹ corp̄is eius de carne ei⁹ et de ossib⁹ eius. **P**ropt̄ hoc relinquet hō patrē et m̄rē suā et adheret vxori sue. **E**t erūt duo i carne vna. **S**acramentū hoc magnū ē. **E**go autē dico in xp̄o et in eccl̄ia. **V**erūtamen et vos singuli vnusquisq̄ vxorem suā sicut seip̄m diligit. vxor autē timeat vir⁹ suū. **Ca. vi.**

**I**lli obedite p̄ntib⁹ vestris i dñō. **H**oc em̄ iustū est. **H**onora patrē tuū et m̄rē tuā qd̄ est mādatū p̄mū in p̄missione ut bñ sit tibi et sis longeu⁹ sup̄ terrā. **E**t patres nolite ad iracundiā p̄uocare filios vestros. s̄ educate illos in disciplina et correptione dñi. **S**erui obedite dñis carnalib⁹ cū timore et tremore in simplicitate cordis vestri sicut xp̄o. nō ad oculū seruientes quasi hoib⁹ placentes. sed ut sui xp̄i facientes voluntatē dei ex amō cū bō voluntate fientes si

tut dñō et nō hoib⁹. sciētes qm̄ vnusquisq̄ qd̄ cūq̄ fecerit bonū hoc recipiet a dñō siue seru⁹ siue liber. **E**t vos dñi eadem facite illis remittētes minas. sciētes q̄ et illoz et vester dñs est in cel⁹ et p̄sonaz acceptō nō est apud deū. **D**e cetero fratres confortamini in dñō et in potētia v̄tutis eius. **I**nduite vos armaturā dei ut possitis stare adūsus insidias dyaboli. qm̄ nō est nobis colluctatio adūsus carnē et sanguinē s̄ aduersus p̄ncipes et potestates adūsus mundi rectores tenebrarū harū et tra spiritalia neq̄tie in celestibus. **P**ropterea accipite armaturā dei ut possitis resistere in die malo et in oib⁹ p̄fecti stae. **S**tate ergo succindi lumbos vestros in veritate et indui lorica iustitie et caltiati pedes in p̄paracione euāgelij pacis. **I**n oib⁹ sumētes scutū fidei in quo possitis om̄ia tela nequissimi ignea extinguere et galeas salutis assumite et gladiū spūs qd̄ est verbum dei. p̄ oēm oracōem et obsecracōem orātes oī tpe in spū et in ip̄o vigilantes in omni instātia et obsecracōe p̄ omnib⁹ sanctis et p̄ me. ut defm̄ sermo in ap̄tione oris mei cū fiducia notū facere misterij euāgelij p̄ quo legaōne fugor in cathe na. ita ut in ip̄o audeaz put oportet me loqui. **V**t at et vos sciatis que circa me sūt quid agaz. om̄ia vobis nota faciet tichicus carissimus frat̄ et fidel̄ minister in dñō quē misi ad vos i hoc ip̄o ut agnoscat̄is que circa nos sūt et osoleat corda vestra. **P**ax fratrib⁹ et caritas cū fide a deo patre n̄ro et dñō



ihesu xpo. Gratia cum omnibus qui diligunt dominum nostrum ihesum christum in incorruptione amen.

**E**xPLICIT epla ad Ephesios.  
**I**ncipit argumentum in eplaz ad Philipenses.

**P**hilipenses sunt macedones. Qui accepto verbo veritatis persistenter in fide. nec receperunt falsos apostolos. Nos collaudat apostolus: scribens eis a roma de carcere per epistoditum.

**E**xPLICIT argumentum. **I**ncipit epistola ad Philipenses.

**P**AULUS et timotheus sui ihesu christi: omnibus sanctis in christo ihesu qui sunt philippensis cum episcopis et diaconibus. Gratia vobis a patre a deo patre nostro et domino ihesu christo. Gratias ago deo meo in omni memoria vestri semper in cunctis orationibus meis pro omnibus vobis cum gaudio deprecacionem faciens super comunicacionem vestram in euangelio christi a primo die usque nunc: confidens hoc ipsum quod qui cepit in vobis opus bonum perficiet usque in diem christi ihesu sicut est in iustis hoc sentire pro omnibus vobis eo quod habeatis vos in corde et in vinculis meis et in defensione et confirmatione euangelii: scilicet gaudium meum omnes vos esse. Testis enim mihi est deus quomodo cupiam omnes vos in visceribus ihesu christi. Et hoc oro ut caritas vestra magis ac magis abundet in omni scientia et in omni sensu: ut perfectis potius

ut sitis sinceres et sine offensa in die christi: repleti fructu iustitie per ihesum christum in laudem et gloriam dei. Scio autem volo vos fratres. quod que circa me sunt magis ad perfectum venerunt euangelii: ita ut vincula mea manifesta fierent in christo in omni pretorio et in ceteris omnibus: ut plures et fratribus in domino: confidentes in vinculis meis: abundantius auderent sine timore verbum dei loqui. Quidam quidem et propter invidiam et contentionem. quidam autem et propter bonam voluntatem christum predicant. quidam ex caritate: scilicet quoniam in defensione euangelii positus sum. Quidam autem ex contentione christum annuntiant non sincere: existimantes pressuram se suscitare vinculis meis. Quid enim? Dum omni modo siue per occasionem siue per veritatem christus annuntietur et in hoc gaudeo. si et gaudebo. Scio enim quod hoc mihi perveniet ad salutem per vestram orationem et subministracionem spiritus ihesu christi secundum expectacionem et spem meam quod in nullo confundar. si in omni fiducia sicut semper et nunc magnificabitur christus in corpore meo. siue per vitam siue per mortem. Mihi enim vivere christus est et mori lucrare. Quod si venire in carne: hic in fructus operis est et quod eligam ignoro. Coartor autem et duobus desideriis huiusmodi: dissolui et esse cum christo multo magis melius. permanere autem in carne. necessarium propter vos. Et hoc confidens scio quia manebo et permanebo omnibus vobis ad perfectum vestrum et gaudium fidei: ut gratulatio vestra abundet in christo ihesu in me pro meum adventum iterum ad vos